

Tot de nalatenschap van Al Zarkawi hoort een netwerk waar Europa nog flink last van zal hebben.

Trouw 16 juni 2006

Al Zarkawi is alweer een week dood, maar de vraag of zijn heengaan gevolgen heeft voor de terroristische dreiging in Europa, is nog niet aan de orde gekomen.

Al jaren waren er aanwijzingen dat hij zijn tentakels over Europa verspreidt. Sommige inlichtingendiensten veronderstelden zelfs dat hij door zijn successen en de hoeveelheid publiciteit die hij daardoor kreeg, de feitelijke operationele leider van Al-Kaida was geworden. In september 2005 zou hij door Al Zawahiri, Al-Kaida's tweede man en belangrijkste ideoloog, zelfs zijn aangewezen om een Europees netwerk op te zetten.

Dit netwerk is een regelrechte bedreiging voor Europa. De New York Times citeerde onlangs hooggeplaatste vertegenwoordigers van de Jordaanse inlichtingendienst. Zij stelden dat het netwerk enkele duidelijke doelstellingen had: het rekruteren van strijders en zelfmoordterroristen voor Irak, en het charteren van strijders die na hun opleiding in Irak terug naar Europa moeten om daar aanslagen te plegen. Volgens de Jordaanse geheime dienst zou hij erin zijn geslaagd ongeveer 300 personen te rekruteren die uiteindelijk weer teruggezonden zouden kunnen worden.

Het verhaal verbaasde mij niet. In mei 2002 werd 'Hamza de Libiër' in het Verenigd Koninkrijk gearresteerd. Hij was door Al Zarkawi getraind toen die nog een terreurkamp in Aghanistan leidde. Hamza werd bij zijn arrestatie beschouwd als zijn afgezant in Europa en leidde hier waarschijnlijk meerdere cellen. Eind 2003 arresteerde de Duitse politie op verzoek van de Italiaanse autoriteiten in Hamburg de Algerijn Abderazek Mahdjoeb. Hij zou nauwe banden met het netwerk van Al Zarkawi onderhouden en zich met de rekrutering van strijders voor Irak bezighouden. De afgelopen jaren zijn zo in verschillende Europese landen, vooral in Spanje en Italië, tientallen verdachten gearresteerd die allen banden met het netwerk van Al Zarkawi hadden.

De aanvoerlijnen van Europese djihadisten naar Irak zouden onder meer via Syrië lopen en de strijders werden in dat land en in Libanon getraind. De 38-jarige Belgische Muriel Degaugue, die zich op 9 november 2005 in Irak opblies, zou via een dergelijk netwerk zijn geronseld.

Komen aan dit soort praktijken nu een einde? Dat lijkt er niet op. Allereerst lijkt het belang van Al Zarkawi vooral door de Amerikanen te zijn opgeblazen. Hij was het symbool van de ongekende wreedheden die in Irak werden begaan en door de geheimzinnigheid rond zijn identiteit werd zijn persoon tot mythische proporties vergroot. Maar hij is niet onvervangbaar. Inmiddels zou Al Zarkawi vervangen zijn door ene Aboe Hamza Al Moehadjir. Bovendien is zijn netwerk zo wijdvertakt en robuust dat dit het wegvallen van de leider kan overleven.

De afgelopen jaren is ook duidelijk geworden dat zijn netwerk er een van de vele is. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding maakte onlangs melding van een nieuw 'transnationaal samenwerkingsverband tussen djihadistische netwerken', dat zich onder andere lijkt toe te leggen op de rekrutering van djihadstrijders voor Irak. Kortom, de leider van Al-Kaida in Irak was zeker niet de enige die zich met rekrutering bezighield.

Dit doet vermoeden dat de dreiging van 'terroristisch darwinisme', om Amerikaanse onderzoekers te citeren, niet is beëindigd. Deze theorie houdt in dat strijders in Irak die het overleven of uiteindelijk het land moeten verlaten, op zoek gaan naar nieuwe slagvelden. De meest zorgwekkende ontwikkeling is dat zij binnenlandse groepen, van het type Hofstadgroep, zullen 'professionaliseren'. Daardoor worden de Mohammed B's en de Samir A's van deze wereld nog gevaarlijker. Zij worden in contact gebracht met extremisten met uitgebreide gevechtservaring die tot het uiterste gemotiveerd zijn om hun haat tegen het Westen in daden om te zetten. Het wachten is op het moment dat de terroristische dreiging in Europa deze nieuwe fase ingaat.

Rob de Wijk